

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних
відносин та права

Віталій ТРЕТЬКО

« 28 » _____ 2022 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Філософія освіти та науки**
Освітньо-наукова програма **Освітні, педагогічні науки**
Рівень вищої освіти **третій (освітньо-науковий)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Мудраков Віталій Вікторович
Профайл викладача	
Е-mail викладача(ів)	vitaly.mudrakov@gmail.com
Контактний телефон	заповнюється за домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=7865
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: понеділок, 6-а пара, ауд. 4-507; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Кредити ЄКТС	Години	Разом	Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Залік
			Лекції	Лабораторні роботи				Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	51	17			34	69			+	
З	1	1	4	120	12	4			8	108			+	

Анотація дисципліни

Дисципліна «Філософія освіти і науки» є дисципліною теоретичного спрямування, яка покликана закріпити та розвинути в здобувачів наукового ступеня доктора філософії навичок системного узагальнення концептуальних проблем освіти та науки та предметного теоретизування у науково-дослідній діяльності.

Пререквізити – вихідна.

Кореквізити – інформаційні технології в наукових дослідженнях, академічна мовна культура дослідника, виховні і дидактичні концепції в історичному вимірі.

Мета і завдання дисципліни.

Мета дисципліни: формування самостійного, творчого мислення через засвоєння теоретичних та методологічних засад сучасної освіти і науки як взаємодоповнюючих сфер; орієнтація мислення на засвоєння і застосування метода філософської рефлексії в освітній та науковій діяльності; поєднати фундаментальну професійну підготовку слухачів з сучасними філософсько-світоглядними уявленнями про зміст, засоби і форми освітнього процесу та науково-дослідної роботи.

Завдання дисципліни: надати студентам знання із ключових проблем та завдань освітньої галузі та наукової діяльності, а також уміння критично об'єктивувати та вирішувати проблемні моменти шляхом втілення філософської аналітики.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань теоретичного узагальнення феноменів освіти і науки; характеризувати структуру та рівні наукового пізнання та ціннісно-духовні аспекти освіти; визначати й прогнозувати теоретичні та практичні проблеми сучасної освіти; вільно оперувати методами, прийомами та засобами наукового пізнання; аналізувати сучасні освітні стратегії та критично осмислювати інформацію про наслідки впливу науки й техніки на стан людини і сучасної цивілізації; розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проекти, спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру у сфері освітнього процесу та наукової діяльності, а також дотичні міждисциплінарні проекти; володіти високим рівнем академічної культури: досліджувати шляхи формування наукових знань в інформаційному суспільстві як навчального матеріалу та реального дослідницького досвіду; застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань у галузі освітніх технологій, в розробці наукових та соціальних проектів.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год	Література
1	2	3	4	5	6
1.	Філософія освіти: зміст і значення	Філософія освіти: зміст і значення	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №1. Робота з виконання індивідуального завдання.	3	[1], [2], [3]
2.		Філософія освіти: зміст і значення	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №1. Робота з виконання індивідуального завдання.	3	[1], [2], [3]
3.	Філософсько-освітня пропедевтика	Філософсько-освітня пропедевтика	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №2. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [3]
4.		Філософсько-освітня пропедевтика	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №2.	4	[1], [3]

			Робота з виконання індивідуального завдання.		
5.	Соціокультурні та ціннісні виміри освіти	Соціокультурні та ціннісні виміри освіти	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №3. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [2].
6.		Соціокультурні та ціннісні виміри освіти	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №3. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [2].
7.	Теоретичні та праксеологічні проблеми освіти і трансформації освітніх стратегій	Теоретичні та праксеологічні проблеми освіти і трансформації освітніх стратегій	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №4. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [3], [4].
8.		Теоретичні та праксеологічні проблеми освіти і трансформації освітніх стратегій	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №4. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [3], [4].
9.	Освіта і наука: взаємозумовленість існування та розвитку	Освіта і наука: взаємозумовленість існування та розвитку	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №5. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[2], [6], [7].
10.		Освіта і наука: взаємозумовленість існування та розвитку	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №5. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[2], [6], [7].
11.	Філософія науки: зміст і значення	Філософія науки: зміст і значення	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №6. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [2], [5].
12.		Філософія науки: зміст і значення	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №6. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [2], [5].
13.	Засади науки як історичні типи наукової раціональності: класичний, некласичний та постнекласичний	Засади науки як історичні типи наукової раціональності: класичний, некласичний та постнекласичний	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №7. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [5], [7].
14.		Засади науки як історичні типи наукової раціональності: класичний, некласичний та постнекласичний	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №7. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[1], [5], [7].
15.	Філософія інновацій в науці	Філософія інновацій в науці	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №8. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[2], [5].

16.		Філософія інновацій в науці	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №8. Робота з виконання індивідуального завдання.	4	[2], [5].
17.	Епістемологічні моделі сучасного наукового дискурсу	Епістемологічні моделі сучасного наукового дискурсу	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття №9. Презентація результатів індивідуального завдання.	7	[5], [7].

*Примітка. Лекції проводяться один раз на два тижні по дві години (чисельник чи знаменник відповідно до розкладу занять).

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Здобувач зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, заплановані завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою. Набутті знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>). При підготовці до практичних занять та виконання індивідуального завдання (реферування першоджерел) здобувач має дотримуватися політики доброчесності яка відображена у Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету (vzia.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/13/2020/02/Kodeks_dobrochesnosti.pdf). У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має підготувати нову доповідь або виконати нове індивідуальне завдання.

Критерії оцінювання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочим планом дисципліни. Здобувач, який не набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і виконання індивідуального завдання, вважається невстигаючим.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту. При виведенні остаточної оцінки враховуються результати поточного контролю.

Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт.

Оцінювання роботи здобувачів протягом семестру здійснюється за виконанням завдань практичних занять. Оцінка за практичне заняття виставляється за чотирибальною шкалою і містить оцінювання наступних елементів:

- 1) знання програмного матеріалу;
- 2) вміння самостійно виконувати завдання, проводити аналіз отриманих результатів;
- 3) вміння формувати та обґрунтовувати судження.

Оцінка за підготовку індивідуального завдання (реферування першоджерел) містить оцінювання таких елементів;

- наявність необхідних елементів відповідно до алгоритму роботи.

- рівень самостійності при підготовці матеріалу;
- своєчасність підготовки індивідуального завдання (реферування першоджерела);
- відсутність академічного плагіату та самоплагіату (рівень унікальності не менше 70%).
- відповідність формальним вимогам до підготовки публікації (технічні вимоги алгоритму щодо виконання індивідуальних завдань).

Якщо здобувач отримав незадовільні оцінки за наведені вище види діяльності («2»), то він має перездати їх в установленому порядку, але обов'язково до терміну підсумкового контролю. У випадку, коли здобувач не виконав індивідуальний план з дисципліни у визначені терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Критерії оцінювання знань здобувачів

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
1	2
Відмінно	<p>За практичне заняття ставиться оцінка «відмінно», якщо здобувач опанував зміст навчального матеріалу (в якому він легко орієнтується) та понятійний апарат, вміє зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, формулювати і обґрунтовувати власні судження, вибирати конструктивні рішення. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі).</p> <p>За індивідуальне завдання (реферування першоджерел) оцінка «відмінно» виставляється здобувачу, який своєчасно здійснив її підготовку. При цьому він чітко дотримався алгоритму написання, опрацював достатню кількість наукових публікацій, у тому числі й іноземними мовами, використав всі зазначені елементи, сформував висновки стосовно вирішення поставлених завдань. Рівень унікальності матеріалів повинен становити не менше 90%.</p> <p>За відповідь на іспиті виставляється оцінка «відмінно», якщо вона в повній мірі корелюється зі сформульованим питанням, чітко аргументована, лаконічна та вичерпна.</p>

1	2
Добре	<p>За практичне заняття ставиться оцінка «добре», якщо студент засвоїв навчальний матеріал, володіє понятійним апаратом, може свідомо використовувати знання при вирішенні практичних завдань. При цьому враховується те, що у змісті й формі відповіді могли бути окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання тощо.</p> <p>За виконання індивідуального завдання (реферування першоджерела) оцінка «добре» виставляється здобувачу, який своєчасно здійснив її підготовку. При цьому він в цілому дотримався алгоритму написання, опрацював достатню кількість додаткових публікацій. Однак публікація має певну невідповідність технічним вимогам або не містить необхідних елементів, а рівень унікальності становить не менше 80%.</p> <p>За відповідь на іспиті виставляється оцінка «добре», якщо вона, загалом відображає суть поставленого питання, вона достатньо лаконічна, але при цьому здобувач вагався і не завжди наводив потрібну аргументацію.</p>
Задовільно	<p>За практичне заняття ставиться оцінка «задовільно», якщо здобувач виявив загальні знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді тощо.</p> <p>За виконання індивідуального завдання (реферування першоджерела) оцінка «задовільно» виставляється здобувачу, котрий своєчасно здійснив її підготовку. При цьому він в цілому дотримався алгоритму написання. Серед опрацьованої літератури переважають підручники та навчальні посібники. Є значні порушення правил оформлення тексту. Робота містить лише текстовий матеріал з достатньо низьким рівнем власної аналітики. Рівень унікальності становить не менше 70%.</p> <p>За відповідь на іспиті виставляється оцінка «задовільно», якщо вона загалом відображає суть поставленого питання, однак рівень аргументації є низьким. Відповідь не передає головне і є неповною.</p>
Незадовільно	<p>За практичне заняття ставиться оцінка «незадовільно», якщо здобувач має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні конкретних завдань.</p> <p>За виконання індивідуального завдання (реферування першоджерела) оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу, який своєчасно не здійснив її підготовку, або матеріали містять явні ознаки плагіату (рівень унікальності менше 70%).</p> <p>За відповідь на іспиті виставляється оцінка «незадовільно», якщо здобувач не може відповісти за темою/питанням.</p>

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль (іспит)
Практичні заняття	Індивідуальне завдання (реферування першоджерел)	
ВК: 0,3	0,3	0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка
A	4,75–5,00	Зараховано
B	4,25–4,74	
C	3,75–4,24	
D	3,25–3,74	
E	3,00–3,24	
FX	2,00–2,99	Не зараховано
F	0,00–1,99	

Оцінювання роботи здобувачів заочної форми навчання здійснюється шляхом відповідей на іспиті та презентації підготовленого індивідуального завдання (реферування першоджерела).

Питання для самоконтролю з дисципліни

1. Дайте характеристику філософії освіти як галузі філософії та навчальної дисципліни.
2. Поясніть значення освітніх парадигм сучасності.
3. У чому полягає значення філософсько-освітньої пропедевтики для сучасної філософії освіти?
4. Розкрийте особливості історико-філософської періодизації в осмисленні феномену освіти.
5. Поясніть значення освіти для духовного-ціннісного життя людини та її функціональні особливості як соціального інституту.
6. Як розкривається культуротворчий потенціал освіти? Відповідь обґрунтуйте.
7. Визначте теоретичний та практичний спектр проблем освіти.
8. Опишіть сучасні тенденції розвитку освіти та особливості освітньої парадигми в Україні.
9. У чому полягає взаємозумовленість освіти та науки? Відповідь побудуйте на прикладі.
10. Поясніть значення поняття «академічна культура» в контексті світових та українських реалій.
11. Дайте характеристику філософії науки як галузі філософії та навчальної дисципліни.
12. Поясніть поняття «наука» як феномен культури та визначне «етос науки».
13. Що змістовно позначають поняття «ідеали та норми» наукового дослідження та як вони співвідносяться із «науковими картинами світу»?
14. Розкрийте зміст історичних типів раціональності: класичного, некласичного та постнекласичного.
15. Охарактеризуйте феномен інновацій в науці.
16. Поясніть соціальну природу інновацій та особливості методологічного індивідуалізму.
17. Дайте визначення поняттю «епістемологічний дискурс».
18. Назвіть та схарактеризуйте різновиди наукових дискурсів.

Рекомендована література

Основна

1. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / І.С. Алексейчук та ін. 2-ге вид. переробл. та доповн. Слов'янск, 2019. 365 с.
2. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С. Гнатюк, Б.М. Рохман. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. 114 с.
3. Філософія освіти: навчальний посібник / за наук. ред. академіка В.П. Андрущенко та ін. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 342 с.
4. Proleiev, S. (2019). Шанси освіти у глобальному світі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 25(2), 35–55. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2019-25-2-2>
5. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.Л. та ін. Філософія науки: підручник. Київ: Київський ун-т, 2018. 255 с.
6. Vilous, T. (2017). Філософія науки у системі сучасної освіти: філософія конкретних наук та філософія експерименту. *Філософська думка*, (5), 113–123. вилучено із <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/article/view/247>
7. Rager, G., Honnefelder L. (Hrsg.) *Bildung durch Wissenschaft*. Verlag Karl Alber. 1. Auflage 2011. 336 s.

Додаткова

1. Пономарьов О.С., Постиря І.В. Практикум з філософії освіти: навчально-методичний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 104 с.
2. Добронравова І., Білоус Т., Комар О. Новітня філософія науки. Київ: Логос, 2009. 244 с.
3. Култаєва, М.Д. (2020). Homo digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 26(1), 8–36. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2020-26-1-1>
4. Йосипенко, С.Л. (2020). Освіта і ситуація множинності цінностей. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 26(1), 68–83. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2020-26-1-4>
5. Ruzhko, L. (2021). Цільові наукові дослідження і трансформації в професійній діяльності вченого: філософія науки. *Філософська думка*, (1), 149–161. <https://doi.org/10.15407/fd2021.01.149>
6. Omar a. Ponce, José Gómez Galán, Nellie Pagán-Maldonado (2017) *Philosophy of Science and Educational Research: Strategies for Scientific Effectiveness and Improvement of the Education. European Journal of Science and Theology*, 13(3), 137-147. URL: <https://arxiv.org/pdf/1803.01220.pdf>